

Protokoll från

Medlemsmöte Tornedalingar i Umeå

Plats: Minerva gymnasium Gösta Skoglundsväg 2,Umeå

Tid: Torsdagen den 22 mars 2012 kl.18.30

§ 1 Ordförande Kerstin Andersson förklarade mötet öppnat och hälsade samtliga närvarande hjärtligt välkomna. Hon presenterade sig själv och den nyvalda styrelsen samt programrådet för innevarande verksamhetsår. Bland närvarande och presenterade styrelsemedlemmar fanns Berit Lovén, Vanja Nyberg, Britta Häggberg, Anders Kohkoinen, Margaretha Bucht Bråting och Sven-Ola Hietala. Ordförande meddelade även att tidigare styrelseordförande för Tornedalingar i Umeå, Ragnar Pekkari (1919-2012) hade avlidit. Birgitta Osterman och Arent Hannu gav vittnesmål om Pekkaris person och verk.

§ 2 Drygt 50-tal närvarande åhörare

§ 3 Föredrag av Birgitta Osterman

Sven-Ola Hietala introducerade föredragshållaren Birgitta som var tidigare verksam som överläkare inom Onkologi vid NUS. Inledningsvis gav Birgitta, som är dotter till William Snell, en historisk översikt om skolväsendet och dess utveckling i Sverige fram till folkskoleförordningen 1842 där det bestämdes att alla socknar skulle inrätta en folkskola. Hon gav också en kort skildring av två personer med avgörande betydelse för William Snells gärning, nämligen Birgittas mor Hilda (Joki) Snell samt brodern Svante Snell.

William Snell, skolman och kulturpersonlighet i Tornedalen

William Snell (1896 -1980) föddes i ett jordbrukarhem i Erkheikki by i Pajala kommun. Under ungdomsåren var han tillsammans med brodern Svante mycket aktiv inom nyodlingen och en föregångare när det gällde införande av bär- och grönsaksodlingar i bygden. Bröderna startade den första lokalavdelningen inom JUF (jordbrukarnas ungdomsförbund) i Sverige 1918.

Det är dock som skolman William Snell har gjort pionjärinsatser av bestående värde. Efter att ha varit lärare i olika befattningar i hembygden utnämndes han 1938 till statens folkskoleinspektör i Tornedalens inspektionsområde. Som framträdande skolman präglade han språkdebatten i Tornedalen under lång tid och blev den främste förkämpan för tvåspråkigheten och tornedalsfinskan. Tillsammans med några likasinnade i språkfrågan skrev han redan 1928 en petition till Kungliga Skolöverstyrelsen om att införa enstaka timmar av finska språkövningar i skolundervisningen; ”enligt vår mening borde finnbygdsbefolkningens modersmål i bygdens skolor återupptas både som undervisningsspråk och som undervisningsämne i viss omfattning” Detta väckte en storm av ilska och förtal bland fåkunniga svensktalande tornedalingar och finskhatare. Snell anklagades för att vara fennoman och fosterlandsförrädare. Det var priset han fick för att vara före sin tid.

William Snell var en framstående kulturpersonlighet och har gjort varaktiga insatser för efterkommande i att skildra tidigt liv och leverne i Tornedalen. Redan 1944 utgav han en samling berättelser under titeln; Kamaripirtiltä, som beskrev en backstugusittare liv och villkor bland bönderna i en tornedalsby. Det var den första officiella skriften på oförfalskad tornedalsfinska. Benämningen meänkieli var ännu inte i allmänt bruk. Han gjorde betydande insatser i det nordiska samarbetet genom att översätta flera kända finska författares tornedalsskildringar till svenska. Svenska kyrkans finskspråkiga psalmbok är i hög grad ett verk av William Snell. Hans minne lever vidare bland kommande generationer genom Tornedalssången; Var hälsad vackra Tornedal William Snell promoverades till filosofie hedersdoktor vid Umeå Universitet 1973. För en framstående kulturgärning fick han Norrlandsförbundets hederbelöning, Norrlandsbjörnen.

§ 4 **Mötets avslutande**

Ordförande Kerstin Andersson biträdd av Sven-Ola Hietala tackade Birgitta Osterman med en blombukett för en mycket uppskattad föreläsning.

Sven-Ola Hietala

Kerstin Andersson

Sekreterare

Ordförande

